

FYODOR DOSTOYEVSKI

İNSANCIKLAR

Çeviri: SABRİ GÜRSES

FYODOR DOSTOYEVSKI

İNSANCIKLAR

Bedniye lyudi, Fyodor Dostoyevski

© 2013, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2013

16. basım: Aralık 2018, İstanbul

Bu kitabın 16. baskısı 2 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak uygulama: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. Dalgıç İş Merkezi No: 3 Kat: 2

Topkapı-Zeytinburnu

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-1608-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750716089

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

FYODOR DOSTOYEVSKI
İNSANCIKLAR

ROMAN

Rusça aslından çeviren

Sabri Gürses

♥can

Fyodor Dostoyevski'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Budala, 1982

Amcanın Düşü, 1994

Tatsız Bir Olay, 2005

Beyaz Geceler, 2009

Karamazov Kardeşler, 2010

İkiz, 2010

Yeraltından Notlar, 2011

Yufka Yürek, 2011

Ölüler Evinden Notlar, 2012

Suç ve Ceza, 2015

FYODOR MİHAYLOVİÇ DOSTOYEVSKİ, 1821'de Moskova'da doğdu. Petersburg Askerî Mühendislik Okulu'nu bitirdikten kısa bir süre sonra edebiyatla uğraşmak için askerlikten ayrıldı. İlk romanı *İnsancıklar* (1846), dönemin ünlü eleştirmeni Belinski'den büyük övgü aldı. Hemen ardından *İkiz* (1846) adlı kısa romanı geldi. Daha sonra art arda *Ev Sahibesi* (1847), *Beyaz Geceler* (1848) ve *Yufka Yürek'i* (1848) yayımlayan Dostoyevski, *Netoçka Nezvanova* (1849) adlı romanı yayımlandığı sıralar, devlet düzenini yıkmaya çalıştığı gerekçesiyle tutuklandı; ölüm cezası, Sibiry'a'da dört yıl ağır hapse ve dört yıl askerlik hizmetine çevrildi. Serbest bırakıldıktan ve evlendikten sonra *Amcanın Düşü* (1859) adlı komik bir öykü yazdı. Aynı yıl kaleme aldığı *Stepançikovo Köyü'nün* (1859) ardından kardeşiyle birlikte *Vremya* adlı bir edebiyat dergisi çıkardı. Aynı dergide tefrika edilen *Ölümler Evinden Notlar* (1861-1862), Dostoyevski'nin başlangıçtaki başarısını yeniden gündeme getirdi. Yine dergide yayımlanan *Ezilenler* (1861), eleştirmenlerin tepkilerine hedef olmasına karşın okurlarca beğenildi. 1862 yazında çıktığı bir Avrupa gezisi, beraberinde *Yaz İzlenimleri Üzerine Kış Notları* (1863) adlı ünlü makalesini getirdi. Aynı yıl dergisi kapatıldı. Yeniden Avrupa'ya gitti. Tek umudu, artık tutkunu haline geldiği kumardı. Ama tüm parasını rulette yitirdikten sonra güçlükle Rusya'ya döndü. Kardeşiyle *Epoha* adlı yeni bir dergi çıkardı ve derginin ilk sayısında *Yeraltından Notlar* (1864) romanı tefrika edilmeye başladı. Hayatında bir talihsizlik dizisi başladı, karısını ve kardeşini kaybettikten sonra dergi kapandı. Alacaklılarının tehditleri üzerine, bir yayıncıdan aldığı borçla Avrupa'ya kaçtı.

Suç ve Ceza'yı (1866) yazmaya başladı ve onun için aldığı avansla Rusya'ya döndü. Önce *Kumarbaz* (1866) adlı romanını yayımladı. Aynı yıl tamamladığı *Suç ve Ceza*, eleştirilenleri ve okurları hemen büyüledi. 1867'de asistanı Anna Snitkina'yla evlenerek yeniden yurtdışına çıktı; dört yıl Rusya'dan uzak kaldı. Alçaltıcı bir yoksulluk içinde geçen bu dönem boyunca ülkeden ülkeye dolaştı. Bütün bu güçlüklerle, sara nöbetlerine, vazgeçemediği kumar tutkusuna rağmen, ilk çocuklarının trajik ölümüne de katlanan genç karısı, bağlılığını bir an yitirmeden ona gerçek aşkı tattırdı. Dostoyevski, bu ağır yaşam koşulları altında da sendelemeyerek ikinci başyapıtı *Budala'yı* (1869) yazdı. *Budala'yı*, 1870'te *Ebedi Koca*, 1872'de *Ecinniler*, 1875'te *Delikanlı* izledi. *Karamazov Kardeşler'i* (1879-1880) yazmaya başladığında, artık ülke çapında tanınan ünlü bir yazardı. Dostoyevski bu arada, *Grajdanin'e* yazdığı "Bir Yazarın Günlüğü" (1873-1881) başlıklı köşe yazılarını, 1876-1877 yılları arasında aylık bir yayın olarak çıkardı. 1881'de Petersburg'da ölen Dostoyevski, Batılı ülkelerin edebiyat ve düşün yaşamında önemli bir rol oynamış, özellikle varoluşçuluğun temel kaynaklarından biri sayılmıştır.

SABRİ GÜRSES, 1972 yılında İstanbul'da doğdu. 1989 yılında Akademi Kitabevi Şiir Başarı Ödülü'nü aldı; aynı yıl Nişantaşı Anadolu Lisesi'nden mezun oldu. 1991 yılında Milliyet Sanat Aşk Öyküleri Yarışması'nda Başarı Ödülü aldı. *Gereksinimler*, *Elde Edemeyişler ve İlerlemeler* (şiir, 1990); *Unutulmuş Ay Altında* (1992); *Boşvermişler: Bir Bilimkurgu Üçlemesi* (1995); *Sevişme* (1996); *Maceraperest Turan Sözlüğü* (2013) adlı kitapları yayımlandı. 1999 yılında İÜ Rus Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Yüksek lisansını İÜ Çeviribilim Bölümü'nde "Vladimir Nabokov'un Eugenie Onegin Çevirisi ve Türkçe Onegin Çevirileri" başlıklı teziyle yaptı. 2011 yılında Çeviri Derneği'nin Genç Soluk Ödülü'nü aldı. Rusçadan F.M. Dostoyevski, İ.S. Turgenyev, A.S. Puşkin, İvan Gonçarov, Mihail Bahtin, Yuri Lotman, Sultan Galiyev, Andrey Bely, Yuri Oleşa, Mihail Bulgakov; İngilizceden Joseph Campbell, Jonathan Lethem, John Smolens, Shusha Guppy, Don DeLillo, William Guthrie, Werner Sombart, Kim Stanley Robinson, Fredric Jameson, Slavoj Žižek, Karel Čapek çevirileri bulunmaktadır.

Ah Şu benim masalcılarım! Yararlı, hoŐ, keyif verici bir Şey kalmamıŐ gibi yeryüzünü incik cincik kurcalarlar!.. Onlara yazmayı yasaklamak lazım! Yani, bu Şimdi neye benziyor, biliyor musunuz? Hani bir Şeyler okurken... insan ister istemez düşünür ve türlü türlü saçmalıklar gelir aklına; ciddi, yasaklamak lazım yazmayı; hiç düşünmeden, hepsine yasaklamak lazım.

V.F. ODOYEVSKI¹

1. Rus yazar, tiyatro ve müzik eleştirmeni, filozof, pedagoğ Vladimir Odojevski'nin (1803-1869), "Jivoy Myortvets" (Yaşayan Ölü, 1838) adlı öyküsünden.

Nisan

8 Nisan

Eşsiz Varvara Alekseyevna,

Dün mutlu oldum, aşırı mutlu oldum, akıl almaz derecede mutlu oldum! İnatçısınızdır, ama hayatta bir kez olsun beni dinlediniz. Dün akşam, saat sekizde, uyan-dım (biliyorsunuz canım, işten geldikten sonra bir saat kadar uyumayı severim), mumu aldım, kâğıtları hazırladım, kalemi çıkardım, sonra birden, tesadüfen bakışlarımı yukarı çevirdim... Yemin ederim, yüreğim hop etti! Benim içimden ne geçtiğini, küçük kalbimin neyi arzu ettiğini anlamışsınız! Pencerenizdeki perdenin ucunun tam da benim size söylediğim gibi kıvrılıp kınaçiçeği saksısına iliştirildiğini gördüm; o sırada pencerede zarif yüzünüzü görür gibi oldum, sanki odanızdan bana bakıyor, beni düşünüyordunuz. Ama o sevimli zarif yüzünüzü doğru dürüst göremediğim için canım çok sıkıldı güvercinim!

Bir zamanlar billur gibi görürdük canım. Yaşlılık mutluluk getirmiyor bir tanem! Daha şimdiden yaşardı gözlerim; geceleyin çalışıyorum, bir şeyler yazıyorum, sabahleyin bir bakıyorum gözlerim kıpkırmızı, sanki başkalarından utanmışım gibi gözyaşlarım akıyor. Fakat hayalimde sizin gülüşünüz canlanıyor meleğim, sizin iyi yürekli, davetkâr gülüşünüz; kalbimde de sizi öptüğüm

zamanki duygular var, Varenka¹, hatırlar mısınız, meleştim? Biliyor musunuz güvercinim, beni bu arada parmağınızla tehdit etmişsiniz gibi geldi? Öyle mi oldu, yaramazım? Bunları mektubunuzda ayrıntısıyla yazmalısınız muhakkak.

Peki, ama şu sizin perdenizle ilgili icadımıza ne diyorsunuz, Varenka? Çok sevimli, değil mi? İşten döndükten sonra otururken, yatarken, uyandığımda, sizin beni düşündüğünüzü, beni hatırladığınızı, hem de sağlıklı ve neşeli olduğunuzu biliyorum. Perdeyi kapatınca, “Hoşça kalın, Makar Alekseyeviç,” demiş oluyorsunuz, “uyku vakti!” Perdeyi açınca da, “Günaydın Makar Alekseyeviç”, demiş oluyorsunuz, “Nasıl uyudunuz?” ya da, “Sağlığınız nasıl Makar Alekseyeviç?” Ne diyeyim işte, rabbimiz sayesinde sağlıklı ve sapaşğlamım! Görüyor musunuz canımcığım, ne kadar hince bir fikir bu; mektuba da hiç gerek yok! Kurnazca, öyle değil mi? Ama zaten benim icadım! Peki, iyi yapmış mıyım Varvara Alekseyevna?

Size şunu söyleyeyim, canım, Varvara Alekseyevna: Bu gece hiç beklemediğim halde çok iyi uyudum, bundan da çok hoşnutum; oysa yeni taşındığı bir evde, yeni bir yerde insan asla uyuyamaz; bir sürü şey dönüp durur kafasında! Bugün bir şahin gibi ferah kalktım, neşe içinde uyandım! Bu sabahtan daha güzel ne var ki canım! Bizim evde küçük bir pencere açmışlar; güneşcik ışıl ışıl, kuşlar cıvıldıyor, hava bahar kokuları saçıyor ve bütün doğa canlanmış... geri kalan her şey de buna ayak uyduruyor; her şey yerli yerinde, baharda nasıl olursa işte öyle. Ben de bugün bol bol hayal kurdum ve hayallerimde hep siz vardınız Varenka. Sizi gökteki kuşla, insanları eğlendirmek ve doğayı güzelleştirmek için yaratılmış

1. Varvara isminin samimi kullanımı.

kuşla kıyasladım. Hep şunu düşündüm, Varenka, biz insanlar, kaygı ve telaş içinde yaşayan biz insanlar, gökteki kuşların kaygısız ve masum mutluluğunu da kıskanmalıyız – sonra yine buna benzer bir sürü şey geldi aklıma; yani hep bu tür soyut karşılaştırmalar yaptım. Bende bir kitap var, Varenka, onda da aynısı söyleniyor, her şey çok ayrıntılı olarak yazılmış. Ben size türlü türlü hayal var diye yazıyorum, canım. İşte bahar geldi, bütün düşünceler artık tatlı, sert, ağdalı, hayaller de sevecen; her şey pembe. Bütün bunları ben yazdım size; fakat hepsini bir kitaptan aldım. Orada yazar aynı arzuyu şiirle dile getiriyor ve şöyle yazıyor:

Neden bir kuş değilim, keşke bir yırtıcı kuş olsam!

Falan filan. Türlü türlü fikirleri var böyle, Tanrı yardımcısı olsun! Ama siz bu sabah nereye gittiniz Varvara Alekseyevna? Ben işe gitmeye hazırlanıyordum daha, o sırada siz, bir ilkbahar kuşu gibi odanızdan çıktınız, avludan neşeyle geçip gittiniz. Size bakarken nasıl da neşelendim! Ah Varenka, Varenka! Kederlenmeyin hiç; göz yaşları acıya yardımcı olmaz; bilirim bunu canım, tecrübeyle bilirim. Artık siz daha sakinsiniz neyse ki, sağlığınıza da biraz düzeldi. Peki sizin Fedora nasıl? Ah, ne kadar iyi bir kadın o! Varenka, bana onunla şimdi nasıl yaşadığınızı, her şeyden hoşnut olup olmadığınızı yazar mısınız? Fedora biraz homurdandır; ama siz ona bakmayın, Varenka. Tanrı yardımcısı olsun! Çok iyidir.

Size buradaki Tereza'yı yazmıştım, o da iyi ve güvenilir bir kadındır. Oysa ben nasıl telaşlanmıştım mektuplarımız için! Onlar nasıl gidip gelecek diye. Ama sonra işte Tanrı mutluluğumuz için Tereza'yı gönderdi. Bu kadın iyi, ketum, ağzı var dili yok sanki. Fakat ev sahibemiz çok acımasız. Onu paçavra gibi hoyratça çalıştırıyor.

Ben de nasıl bir gecekonduya düşmüşüm, Varvara Alekseyevna! Böyle ev mi olur! Eskiden sağır gibi yaşardım, siz de bilirsiniz: sessiz, sakin; bir sinek uçsa, sesi duyulurdu. Ama burada gürültü, bağırtı, gümbürtü! Tabii siz buranın nasıl bir yer olduğunu bilmiyorsunuz. Şimdi, upuzun bir koridor düşünün, kapkara ve pis bir koridor. Sağ tarafında çıplak bir duvar, sol tarafında da bir sürü kapı var, tam bir otel gibi, yanyana sıralanmışlar. Tabii, otel odalarına benziyorlar, zaten her biri küçük birer odadan ibaret; her odada iki kişi, üç kişi kalıyor. Düzen falan beklemeyin, burası Nuh'un gemisi! Fakat, herhalde, iyi insanlar, hepsi de eğitilmiş, bilgili insanlar. Biri memur (edebiyat mezunu), okumuş bir adam; hem Homeros'u hem Brambeus'u¹ biliyor, onların değişik değişik eserlerinden bahsediyor, her konuda konuşuyor zeki bir adam! İki tane subay var, onlar hep iskambil oynuyorlar. Bir başçavuş var; bir de İngiliz öğretmen. Durun, sizi eğlendireyim, canım; bir sonraki mektubumda onları satirik bir şekilde, yani tam da oldukları gibi, bütün ayrıntısıyla anlatayım size. Ev sahibemiz – ufak tefek ve pek temiz olmayan bir ihtiyar – bütün gün terlikle ve *schlafrock*'la² gezer ve yine bütün gün Tereza'ya bağıır. Ben mutfakta yaşıyorum ya da daha doğrusu şöyle söylemeli: Mutfağın hemen yanında bir oda var (şunu söylemeden geçmemeli, bizim mutfak temiz, aydınlık, çok güzel bir yerdir), ufak bir oda, mütevazı bir köşecik... yani, daha doğrusu üç pencere büyük bir mutfak burası, duvar tarafına benim için boydan boya bir paravan kondu, böylece oda gibi bir şey oldu, fazladan bir otel odası; her şeyiyle sade, rahat, penceresi de var, her şeyiy-

1. Brambeus takma adıyla yazan, dönemin popüler gazeteci ve eleştirmeni Józef-Julian Sekowski (1800-1858).

2. (Alm.) Sabahlık.

le – kesinlikle, her şeyiyle rahat bir yer. İşte böyle benim köşeciğim. Ama canım, siz sakın, bunun arkasında başka, gizemli bir şey aramayın; mutfak işte burası, hepsi bu! Ben de, ne yazık ki, paravanın arkasındaki bu odada yaşıyorum, ama bu önemli değil; herkesten ayrıyım, azla yaşıyorum, sessizce yaşıyorum. Bu köşeme bir yatak, bir masa, bir komodin, bir çift sandalye koydum, bir de ikona astım. Doğru, daha iyi evler de var –belki çok daha iyisi de vardır– ama rahatlık en önemlisi; sonuçta ben bunu sırf rahatlık için yaptım, başka bir şey için olduğunu sanmayın. Sizin pencereciğiniz de karşıda, avlunun öte yanında duruyor; avlu da daracık, gelip giderken sizi seyretmek mümkün... her şey benim için, benim gibi bir talihsiz için eskisinden daha neşeli, hem de daha ucuz. Burada son bir oda kaldı, içinde masası da var, otuz beş ruble kira istiyorlar. Ateş pahası! Benim odamsa bana yedi ruble kiraya mal oluyor, masaysa beş gümüş ruble; toplam yirmi dört ruble elli kopek ediyor, eskiden otuz ruble ödüyordum, o yüzden de kendimi birçok şeyden mahrum bıraktım; çayı her zaman içmezdim zaten, ama şimdi çay için de şeker için de para biriktiriyorum. Cancağızım, biliyor musunuz, çay içmemek ayıp oluyor; burada herkesin durumu iyi, o yüzden de ayıp oluyor. Başkaları yüzünden onu da içiyorum Varenka, görüntü olsun, hava olsun diye; yoksa benim için fark etmez, tiryakisi değilim. İnsanın nakit paraya da ihtiyacı oluyor, çizme, kılık kıyafet için. Geriye de bir şey kalmıyor. Sonuçta maaşım belli. Sızlanıp homurdanmıyorum, hoşnutum. Bu da yeter. Zaten birkaç yıl yeter; ikramiye de geliyor. Neyse, hoşça kalın, meleşim. Ben iki saksı kınaçiçeği ve sardunya aldım – pahalı bir şey değil. Siz ıtır sever miydiniz? İtır da var, isterseniz yazın bana; evet, biliyorsunuz, her şeyi ayrıntısıyla yazabilirsiniz. Fakat bir şey gelmesin aklınıza, benim böyle bir oda tutmuş olmamdan

şüphe etmeyin canım. Hayır, rahat olduğu için yaptım ve bir tek rahatlık çekti beni. Canım, zaten para saklıyorum, biriktiriyorum; param var. Benim böyle sessiz olduğuma, bir sineğin kanadından bile zarar görebilecekmiş gibi olmama aldırmayın. Hayır canım, hakkımda yanılmıyorum, karakter olarak çok kararlı ve ruhu huzurlu bir insanım ben. Hoşça kalın, meleşim! Size neredeyse iki sayfa yazmışım, ama işe de geç kalmışım. Canım, öpüyorum parmaklarınızı.

Sizin en alçakgönüllü uşağınız ve sadık dostunuz,
Makar Devuşkin

Hamiş: Bir tek ricam var: Bana olabildiğince ayrıntılı yazın meleşim. Bu arada size bir paket bonbon şekeri yolluyorum Varenka; afiyetle yiyin onları ve Tanrı aşkına, benim için kaygılanmayın, şikâyet etmeyin. Neyse, hoşça kalın, canım.

8 Nisan

Saygıdeğer Beyefendi, Makar Alekseyeviç,
Biliyor musunuz, sonunda sizinle ciddi ciddi tartışacağız herhalde? İyi kalpli Makar Alekseyeviç, size yemin ederim, bana sizden hediye almak çok ağır geliyor. Onların sizin için neye mal olduğunu, ihtiyacınız olan şeylerden vazgeçerek yoksun kaldığımızı biliyorum. Size kaç kere hiçbir şeye, kesinlikle hiçbir şeye ihtiyacım olmadığını söyledim; bu vakte kadar bana yaptığınız iyiliklerin bedelini ödeyecek gücüm de yok. Hem ne yapayım ben bu saksıları? Yani, kınaçiçeği saksıları neyse de, sardunya ne için? Size dikkatsizlik edip bir kere sardunya demek yetiyor, hemen gidip alıyorsunuz; üstelik, herhalde, pahalı bir şey bu? Üzerindeki renkler de o kadar çekici ki!

Tayaprakları alev rengi. Siz bu güzel sardunyayı nereden buldunuz? Onu pencerenin ortasına koydum, en görünür yere; yerdeyken bir sedir koyuyordum, sedirin üstüne de çiçekleri koyuyordum; bana büyük bir hazine veriyorsunuz! Fedora sevinç içinde; odamız tam bir cennet Şimdi; tertemiz, ışıl ışıl! Ama Őekerler ne için? Doğru, mektubunuza bakar bakmaz tahmin ettim sizde bir haller olduğunu: Cennet, bahar, uçuŐan güzel kokular, cvıldaayan kuşlar. Ne oluyor, diye düşündüm, Şiir de olmasın burada? Zaten, doğrusu, mektubunuza bir dize yetmemiŐ Makar Alekseyeviç! Tatlı duygular, pembe renkli hayaller, hepsi var burada! Perdeyi hiç düŐünmemiŐtim; herhalde, kendi kendine takılmıŐ oraya, saksıyı yerleŐtirdięim sırada; işe bakın!

Ah, Makar Alekseyeviç! Siz beni kandırmak için, her Şeyi kendinize harcadığınızı kanıtlamak için ne söylerseniz söyleyin, ne hesaplar yaparsanız yapın, benden bir Şey saklayamazsınız. Besbelli, benim yüzümden boŐ yere yoksunluk çekiyorsunuz. Örneğin, kimin aklına gelirdi sizin böyle bir ev tutacağınız? Sizi rahatsız ediyorlar, kaygılandırıyorlar; sıkılmıŐsınız, rahatsızsınız. Siz yalnızlığı seversiniz, ama orada evrenizde kim bilir neler neler var! Gelirimize bakılırsa, çok daha iyi yaŐayabilirsiniz oysa. Fedora sizin eskiden de Őimdikinden daha iyi yaŐamadıęınızı söylüyor. Gerçekten hayatınız boyunca böyle, tek baŐınıza, yoksunluk içinde, mutluluktan, dostça davetkâr sözlerden yoksun, yabancı köŐelerde kirada mı yaŐadınız? Ah, sevgili dostum, çok üzüldüm sizin için! En azından sağlığınıza acıyın, Makar Alekseyeviç! Gözlerinizin zayıfladığını, mum ıŐıęında yazamadığınızı söylüyorsunuz; neden yazıyorsunuz? Mesleğe olan tutkunuzu amirleriniz, siz bunun için çaba harcamanız da, biliyordur herhalde.

Sizden bir kez daha rica ediyorum, benim için para

harcamayın. Biliyorum, beni seviyorsunuz ama siz de zengin değilsiniz... Bugün ben de neşeyle kalktım. Çok iyiydim; Fedora zaten çoktan kalkmış çalışıyordu, bana da iş kalmıştı. Çok sevindim; sadece ipek almak gerekiyordu, alıp işe koyuldum. Bütün sabah içim o kadar ferahtı, o kadar neşeliydim ki! Ama şimdi yine kara düşünceler geldi, kederliyim; kalbim sızlıyor.

Ah, ne yapacağım, ne olacak benim kaderim? Çok ağır geliyor benim böyle bir bilinmezlikte olmam, bir geleceğimin olmaması, başıma ne geleceğini tahmin edememek. Geriye bakmak da korkutucu. Orada hep acı var, bir hatırayla bile kalbim iki parçaya ayrılıyor. Beni mahveden kötü insanlar yüzünden sonsuza dek ağlayacağım!

Hava kararıyor. Çalışma vakti. Size çok şey yazmak isterdim, ama vakit yok, çalışmaya oturmalıyım. Acele etmem lazım. Elbette, mektuplar güzel şeyler; asla sıkıcı değil. Ama neden siz hiç kalkıp gelmiyorsunuz? Neden Makar Alekseyeviç? Gelin, lütfen! Sizin Tereza'yı gördüm. O da hasta sanki; üzgündü; ona yirmi kopek verdim. Evet! Unutmadan: Hemen yazın her şeyi, günlük hayatınızı olabildiğince ayrıntılı bir şekilde yazın. Çevrenizde nasıl insanlar var, onlarla yaşamaktan hoşnut musunuz? Bütün bunları bilmeyi çok istiyorum. Aman, hemen yazın! Bugün kasten perdeyi kıvırdım. Erken yatın; dün gördüm, gece yarısına kadar yandı ışığınız. Neyse, hoşça kalın. Bugün de keder, sıkıntı, hüznü! Yani, bu da böyle bir gün işte! Hoşça kalın.

Sizin olan,
Varvara Dobroselova

KLASİKLER

Yıl 1846'dır. Genç Dostoyevski, ilk romanı *İnsancıklar*'ı tamamlar tamamlamaz ev arkadaşı yazar Grigoroviç'e okutur. Grigoroviç o kadar heyecanlanır ki birkaç kez kalkıp Fyodor'un boynuna sarılmak ister; fakat arkadaşının aşırı duygu gösterilerinden hoşlanmadığını bildiği için yapmaz. Grigoroviç ertesi gün romanı yazar ve yayımcı Nekrasov'a götürür; kitaptan çok etkilenen Nekrasov da eleştirmen Belinski'ye... "Yeni Gogol doğdu!" der, Nekrasov daha kapı ağzında. Aynı günün akşamı, Belinski'ye tekrar uğradığında onu heyecan içinde bulur: "Nerede kaldınız? Nerede bu Dostoyevski'niz? Genç mi? Kaç yaşında? Hemen getirin bana onu!"

Belinski'nin evine getirilen yirmi üç yaşındaki genç yazar, daha sonra orada olanları şöyle anlatacaktır: "Ve işte... beni onun yanına götürdüler. Belinski'yi birkaç yıl önce heyecanla okumuştum ama bana ürkütücü ve sert gelmişti ve benim *İnsancıklar*'ımla alay edecek, diye düşünüyordum. Beni çok saygılı ve ağırbaşlı bir şekilde karşıladı; ama daha bir dakika bile geçmeden her şey bambaşka oldu... Ateşli ateşli, alevli gözlerle konuşuyordu. 'Siz kendiniz anlıyor musunuz?' diyordu bana tekrar tekrar, alışkanlığı olduğu üzere bağırarak, 'Ne yazmış olduğunuzu anlıyor musunuz?.. Bütün bu korkunç gerçeği, bizlere göstermiş olduğunuz bu gerçeği siz mi düşündünüz? Olamaz, sizin gibi yirmi yaşında birinin bütün bunları anlamış olmasına imkân yok... Gerçeği keşfetmiş ve bir sanatçı olarak ilan etmişsiniz, size bir yetenek verilmiş, yeteneğinizin değerini bilin ve emin olun, siz büyük bir yazar olacaksınız.'"

Yıl 2014. 168 yıl sonra Dostoyevski her kuşağın başucu yazarlarından olma özelliğini koruyor ve *İnsancıklar*, onun dünya edebiyatına ilk armağanı...

Kapak resmi: Abram Yefimoviç Arhîpov

can yayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi

ISBN: 978-975-67-3338-1

9 789750 716089